

A Study on the Factors Influencing the Level of Security of Women in Neighborhood Environments (Case study: Shishega-rkhaneh Neighborhood, Urmia)

Sajjad Damyar^a , Parinaz Tabani^b

- a. Department of Art and Architecture, Faculty of Engineering, University of Payam Noor, Tehran, Iran
Email: s_damyar@pnu.ac.ir
- b. Department of Art and Architecture, Faculty of Engineering, University of Payam Noor, Urmia, Iran
Email: ptabani93@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Received:
17 December 2024
Received in revised form:
2 February 2025
Accepted:
19 February 2025
pp.52-63

Keywords:
Neighborhood,
Urban Design,
Urmia,
Women's Security.

ABSTRACT

Women are mostly more vulnerable in urban spaces, especially neighborhoods, for reasons including their intense experience of fear in life and the consequences of being in danger in such situations, as well as the gender discrimination that exists against them in society. This is while the carefree presence of the female population in the neighborhood space requires security control over the neighborhood space. The purpose of the research is to examine the neighborhood's situation in terms of factors affecting the level of women's safety. This research is fundamental-applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. The statistical population of the study included the residents of the Shishegar Khaneh neighborhood in Urmia city. Based on the Cochran relationship with a confidence level of 95% and an accuracy rate of 7%, the sample size was estimated to be 300 people. The findings of the present study indicate that there is a simultaneous linear relationship. According to the beta coefficients, the highest level of impact on women's sense of security in the Shishegar Khaneh neighborhood of Urmia is the subjective light and brightness criterion of 0.532, and the lowest level of impact on women's sense of security in the Shishegar Khaneh neighborhood of Urmia city is the objective size criterion of 0.078. Urban authorities and administrators must pay special attention to the establishment of proper and appropriate lighting equipment in the neighborhood to provide lighting during dark hours.

Citation: Damyar, S., & Tabani, P. (2025). A Study on the Factors Influencing the Level of Security of Women in Neighborhood Environments (Case study: Shishega-rkhaneh Neighborhood, Urmia). Journal of Geography and Urban Research, 1(1), 52-63.

 <https://doi.org/10.22130/gur.2025.721429>

© The Author(s)

Publisher: University of Maragheh.

This is an open access article under the CC BY license(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Security as a basic need occupies a special place in human communities and has been regarded as the most important human concern since antiquity. All theorists of social sciences and urban planning emphasize that the security of urban space is a fundamental platform for the creation of social connections and the provision of public services. This is because, urban safety is regarded as a crucial factor for a city's sustainability, and the manner in which it is addressed directly influences individual and social development and progress. In this regard, urban planners and designers have been striving in recent years to create a suitable and safe environment for the presence of women in urban spaces. From the point of view of experts and professionals in the field of urban issues, neighborhoods are one of the most important spatial scales for studying, planning and ultimately designing to improve the safety of citizens, especially women, and their presence in public spaces. This is because many women, due to the nature of their duties, spend most of their time outside the home and in the neighborhood. If the environment in the neighborhood is not safe, the likelihood of them being exposed to social harm increases. Under such circumstances, the feeling of fear leads to repercussions and restrictions on women's social behavior in the neighborhood, such as not leaving the house after dark, restrictions in their daily and nightly activities in the neighborhood, women therefore need a space that not only gives them a sense of peace, comfort, and attractiveness, but also provides sufficient security so that they can perform their assigned tasks in peace and serenity and work and engage alongside men. In view of the issue raised, it can be said that although women today actively participate in society as half of the population, they still have a long way to go before they can feel comfortable and safe. Therefore, it is important to consider the issue of women's safety in the neighborhood as one of the factors that influence their greater, more active and effective presence in society. Understanding the importance of

this issue, it becomes necessary to address women's sense of safety in urban environments, especially in neighborhoods. The main objective of this study is to identify factors that influence the improvement of women's safety in Shishegar Khaneh neighborhood in Urmia. The researchers seek to answer the following questions: 1- What are the most important dimensions and components that contribute to improving women's safety in this neighborhood? And 2- Which dimensions and components have a higher priority in terms of their impact on women's safety in the neighborhood?

Methodology

The research method in this study is a causal survey based on a documentary study and a questionnaire conducted after a review of documents related to significant and current research in the field of neighborhood redesign with the approach of improving women's safety. Simultaneous field studies were conducted to better understand the site and investigate issues. The questionnaire developed to investigate the research hypothesis includes all variables of individual factors, items and sub-items. All questions were rated on a Likert scale and presented to the residents of Shishegar Khaneh neighborhood in Urmia for their responses. The statistical population of the study included the residents of Shishegar Khaneh neighborhood, and 300 statistical samples were randomly selected based on the Cochran formula. As it can be seen, the Cronbach's alpha coefficient for the dimensions and the entire questionnaire on the factors affecting the improvement of women's safety is over 70 percent, so the questionnaire studied has an acceptable reliability.

Results and discussion

The findings of the present study indicate that there is a simultaneous linear relationship. According to the beta coefficients, the highest level of impact on women's sense of security in the Shishegar Khaneh neighborhood of Urmia is the subjective light and brightness criterion of 0.532, and the lowest level of impact on

women's sense of security in the Shishegar Khaneh neighborhood of Urmia city is the objective size criterion of 0.078.

Conclusion

Urban authorities and administrators must pay special attention to the establishment of proper and appropriate lighting equipment in the neighborhood to provide lighting during dark hours.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی عوامل مؤثر بر میزان امنیت بانوان در فضای محله (نمونه مورد مطالعه: محله شیشه‌گر خانه ارومیه)

سجاد دامیار^۱✉، پریناز تابانی^۲

۱- گروه هنر و معماری، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران. Email: s_damyar@pnu.ac.ir

۲- گروه هنر و معماری، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه پیام‌نور مرکزی، ارومیه، ایران. Email: ptabani93@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۹/۲۷

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۱/۱۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۲/۰۱

صص. ۶۳-۵۲

واژگان کلیدی:

ارومیه، امنیت بانوان، طراحی شهری، محله.

عمدتاً بانوان به دلایلی نظیر تجربه وافر ترس در زندگی و وجود تبعیض‌های جنسیتی، احساس آسیب‌پذیری بیشتری در فضاهای شهری و محلات دارند. این درحالیست که لازمه حضور بی‌دغدغه بانوان در فضاهای عمومی محلات، سیطره امنیت بر فضا می‌باشد. هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت بانوان در فضای محله است. این پژوهش به لحاظ هدف از نوع بنیادی - کاربردی می‌باشد و از حیث ماهیت و روش از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق ساکنان محله شیشه‌گر خانه ارومیه می‌باشد که با استناد به رابطه کوکران با سطح اطمینان ۹۵ درصد و میزان دقت ۷ درصد، حجم نمونه ۳۰۰ نفر برآورد گردید. جهت تحلیل‌های داده‌ها نیز از آزمون‌های آماری اسپیرمن، تی-تک‌نمونه‌ای، فریدمن و رگرسیون بهره گرفته شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از آن می‌باشد که بین مؤلفه‌های عینی و ذهنی احساس امنیت بانوان به طور همزمان ارتباط خطی برقرار است. با توجه به ضرایب بتا بیشترین میزان تأثیرگذاری بر احساس امنیت بانوان در محله شیشه‌گرخانه ارومیه مؤلفه نور و روشنایی از بعد ذهنی به میزان ۰/۵۳۲ و کمترین میزان تأثیرگذاری بر احساس امنیت بانوان در محله شیشه‌گرخانه ارومیه مربوط به مؤلفه اندازه از بعد عینی به میزان ۰/۰۷۸ می‌باشد. لازم است که مسئولین و متولیان امور شهری نسبت به استقرار تجهیزات نورپردازی اصولی و مناسب در محله جهت ایجاد روشنایی در ساعات تاریکی توجه ویژه مبذول نمایند.

استناد: دامیار، سجاد و تابانی، پریناز. (۱۴۰۳). بررسی عوامل مؤثر بر میزان امنیت بانوان در فضای محله (نمونه مورد مطالعه: محله شیشه‌گرخانه ارومیه). مجله جغرافیا و پژوهش‌های شهری، ۱(۱)، ۶۳-۵۲.

<https://doi.org/10.22130/gur.2025.721429>

ناشر: دانشگاه مراغه

© نویسندگان

مقدمه

امنیت به عنوان یک نیاز اساسی، در اجتماعات انسانی از جایگاه خاصی برخوردار بوده و از دوران کهن مهم‌ترین دغدغه انسان‌ها به شمار می‌رفته است. توجه به امنیت فضاهای شهری به عنوان بستر اساسی برای ایجاد ارتباطات اجتماعی و ارائه خدمات عمومی، مورد اتفاق نظر تمامی نظریه‌پردازان حوزه علوم اجتماعی و شهرسازی است؛ چرا که از یک سو امنیت شهری از عوامل اصلی پایداری شهری محسوب می‌شود (Chiodi, 2018: 139) و از سویی دیگر نحوه پاسخگویی به آن تاثیر مستقیم بر نحوه توسعه و پیشرفت فردی و اجتماعی دارد. مفهوم امنیت دارای دو بعد عینی و ذهنی است که از دیدگاه بوزان، بعد عینی امنیت اشاره به فقدان تهدید نسبت به ارزش‌ها دارد و بعد ذهنی آن یعنی فقدان هراس از اینکه ارزش‌های مزبور مورد حمله قرار بگیرند. با توجه به موارد مذکور، بانوان به عنوان نیمی از جمعیت جوامع شهری به واسطه آفرینش خاص خود، برای انجام وظایف و فعالیت‌هایشان نیازمند برخورداری از امنیت هستند (Roosta & Ahmadi, 2020: 86)، در همین راستا طی سال‌های اخیر برنامه‌ریزان و طراحان شهری به دنبال فراهم‌سازی بستر مناسب و امن برای حضور بانوان در فضای شهری هستند. از دید صاحب‌نظران و متخصصان حوزه مسائل شهری یکی از مهم‌ترین مقیاس‌های مکانی برای مطالعه و برنامه‌ریزی و در نهایت طراحی به منظور بهبود وضعیت امنیت شهروندان بویژه بانوان و حضور آن‌ها در عرصه‌های عمومی، محله‌ها می‌باشند. علت این امر آن است که طیف وسیعی از بانوان، به واسطه نوع مسئولیت‌هایی که برعهده دارند بیشترین وقت خویش را در خارج از خانه و در فضای محله سپری می‌نمایند (Badland & Schofield, 2017: 87)، و در صورت امن نبودن محیط محله امکان مواجهه آن‌ها با آسیب‌های اجتماعی افزایش می‌یابد، در چنین شرایطی احساس ترس منجر به بروز تأثیرات و محدودیت‌هایی در رفتارهای اجتماعی بانوان در محله‌ها نظیر خارج نشدن آن‌ها از منزل پس از تاریک شدن هوا، کاهش فرصت‌های رشد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و افزایش وابستگی بانوان به مردان می‌شود (Sheikh & Mohammadi Ahmadi, 2022: 107)، بنابراین بانوان در فعالیت‌های مستمر روزانه و شبانه خود در سطح محله‌ها نیازمند فضایی هستند که علاوه بر داشتن احساس آرامش، آسایش و مطلوبیت، از امنیت کافی نیز برخوردار باشند تا بتوانند با آسودگی خاطر و آرامش مسئولیت‌های محوله را به درستی انجام دهند و همپای مردان به کار و فعالیت بپردازند (Sagaei & Shahsavari, 2018: 160).

محله‌های قدیمی شهر ارومیه نظیر محله شیشه‌گرخانه علی‌رغم برخورداری از پیشینه تاریخی، به لحاظ کلیه ساختارهای اجتماعی، کالبدی و اقتصادی در سطح پایینی قرار دارد و این گسیختگی ساختار فضایی و اجتماعی سبب از بین رفتن امنیت در وجوه مختلف آن اعم از محیطی و اجتماعی گردیده است، همچنین در چنین محلاتی به دلیل مشکلات موجود پیوندهای اجتماعی از هم گسسته شده و بیشتر مردم بومی محله خود را ترک کرده‌اند، بیشتر ساکنان محلات افراد کم درآمد هستند و نیز اغلب آن‌ها مالک نیستند و مدت سکونتشان در محلات موقتی است، تمام این عوامل در کنار یکدیگر منجر به عدم رضایت بانوان ساکن در محله‌های قدیمی با توجه به افزایش میزان جرم‌خیزی و در نتیجه کاهش میزان امنیت شده است.

با توجه به مسئله مطرح شده می‌توان اذعان نمود که امروزه با وجود آنکه بانوان به عنوان نیمی از وزنه جمعیتی جامعه در اجتماع حضور فعال دارند، هنوز فاصله زیادی تا حضور راحت و بدون احساس ناامنی برای آن‌ها وجود دارد، بنابراین ضروری است تا بحث امنیت بانوان در محله‌ها، به عنوان یکی از عوامل تاثیرگذار حضور بیشتر، فعال‌تر و موثرتر آنان در جامعه مدنظر قرار بگیرد، در چنین شرایطی با درک اهمیت این موضوع، پرداختن به احساس امنیت بانوان در محیط‌های شهری بویژه محله‌ها ضرورت می‌یابد. هدف اصلی این پژوهش بررسی وضعیت محله به لحاظ مؤلفه‌های تأثیرگذار بر میزان امنیت بانوان است و پژوهشگران به دنبال پاسخگویی به سوالات مقابل هستند: ۱- مهم‌ترین ابعاد و مؤلفه‌های موثر بر ارتقاء میزان امنیت بانوان در محله کدامند؟ و ۲- کدام ابعاد و مؤلفه‌ها به لحاظ تأثیرگذاری بر امنیت بانوان در محله، در اولویت‌های بالاتر قرار دارند؟ در ادامه به منظور شناخت زمینه‌های اصلی، تحلیل چگونگی ارتباط میان عوامل، شناخت

عوامل تاثیرگذار و نیز آشنایی با مرزهای دانش در مفاهیم مورد بحث این پژوهش، پژوهش‌های خارجی و داخلی مرتبط با موضوع آورده شده است:

تاندوگان و ایلهان^۱ در سال (۲۰۱۷) مقاله‌ای با عنوان «ترس از جرم و جنایت در فضاهای عمومی: از نگاه بانوان ساکن شهرها» با روش توصیفی-تحلیلی انجام دادند، نتایج نشان داد که ترس بانوان از جرم و جنایت در فضای شهری زندگی آن‌ها را محدود کرده و بر رفتارشان تاثیر می‌گذارد و منجر به کاهش میزان مشارکت آن‌ها در عرصه‌های عمومی نظیر محله‌ها می‌شود؛ سورگانوی^۲ در سال (۲۰۱۸) مقاله‌ای با عنوان «فضاهای عمومی امن: طراحی مجدد برای امنیت بانوان» با روش کیفی و مبتنی بر مطالعات اسنادی انجام دادند، نتایج نشان داد که حس امنیت و نیازهای مربوط به آن از شهری به شهر دیگر متفاوت است و مواردی چون به حداقل رساندن فاصله تا دسترسی‌ها، ارتقاء طیف گسترده‌ای از کاربری‌ها و سهولت استفاده و در نهایت دستیابی به امنیت از طریق ساختارهای باز، ارتباط بصری با محیط اطراف و نظارت برای ارتقاء حس امنیت بسیار ضروری می‌باشد؛ باجوا^۳ در سال (۲۰۱۹) مقاله‌ای با عنوان «بررسی تجربی امنیت بانوان در مکان‌های عمومی (نمونه مورد مطالعه: شهر لاهور)» با روش توصیفی-تحلیلی انجام دادند، نتایج نشان داد که عناصر ایمنی نظیر نصب دوربین‌های کنترل در مناطق مختلف، حمل و نقل ایمن و دسترسی راحت برای بانوان، ایجاد کمپین‌های برانگیزنده حس مسئولیت نسبت به بانوان در خیابان و نیز طراحی محیط در راستای حفظ حریم خصوصی و تامین راحتی بانوان در فضاهای عمومی ضروری می‌باشد و گارگیولو و همکاران^۴ در سال (۲۰۲۰) مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی ادراک ایمنی بانوان در یک کریدور مسیر شهری: تهیه نقشه امنیت بانوان بر اساس داده‌های qGis (نمونه مورد مطالعه: بارسلونا)» و با روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از نرم‌افزار qGis را انجام دادند، نتایج نشان داد که عناصر و شاخص‌های فضایی موثر بر ادراک امنیت بانوان شامل دید، تراکم پوشش گیاهی، روشنایی و نوع کاربری زمین می‌باشد.

حاتمی و ذاکر حقیقی در سال (۱۳۹۹) مقاله‌ای با عنوان «تاثیرگذاری فضاهای کالبدی بر احساس امنیت اجتماعی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر همدان)» با روش توصیفی-تحلیلی انجام دادند، نتایج نشان داد که نوع ساختار و سازمان فضایی محلات شهری و از همه مهم‌تر میزان نفوذپذیری محلات شهری در کاهش جرائم شهری و افزایش احساس امنیت اجتماعی تاثیرگذاری زیادی دارد؛ آراسته و همکاران در سال (۱۴۰۰) مقاله‌ای با عنوان «مطلوبیت‌سنجی امنیت فضاهای عمومی شهری جهت حضورپذیری بانوان (نمونه موردی: منطقه یک شهر شیراز)» با روش توصیفی-تحلیلی انجام دادند، نتایج نشان داد که برای ارتقاء امنیت بانوان در فضاهای شهری نظیر محله‌ها لازم است از راهبردهای کلان نظیر طراحی محیط امنیت محور، افزایش میزان خوانایی و تامین نور و روشنایی مطلوب فضاهای شهری بهره‌برداری شود و کوزه‌گر کالجی و نوروزی در سال (۱۴۰۱) مقاله‌ای با عنوان «نقش فضاهای بی‌دفاع شهری در امنیت بانوان (مطالعه موردی: شهر جیرفت، استان کرمان)» با روش توصیفی-تحلیلی انجام دادند، نتایج نشان داد که با توجه به ناراضی‌های بانوان از کیفیت فضاهای شهری و ارتباط مثبت این فضاها با سطح امنیت، بازنگری در طراحی جدید شهری بخصوص در فضاهای محله‌ای بسیار ضروری می‌باشد.

مبانی نظری

امنیت، حس آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه موظف است برای اعضاء خود در زمینه‌های شغلی، اقتصادی، سیاسی و قضایی فراهم نماید؛ بنابراین می‌توان ادعان نمود که امنیت اجتماعی، حالتی از آسودگی مردم از ترس، تهدید، اضطراب، مصونیت جان، مال، ناموس، هویت و اعتقادات از هرگونه تهدید و تعرض می‌باشد. مفهوم امنیت دارای دو بعد عینی و ذهنی می‌باشد. در حال حاضر نقش و اهمیت امنیت اجتماعی در پیشرفت هر جامعه تا آنجایی است که صاحب‌نظران آن را بستر و پیش‌نیاز هرگونه توسعه عنوان نموده‌اند، در چنین شرایطی بدون وجود امنیت رشد و شکوفایی استعدادها،

1. Tandogan & Ilhan

2. Soraganvi

3. Bajwa

4. Gargiulo & et al

خلاقیات، فعالیت‌های ارزشمند در یک جامعه امکان‌پذیر نمی‌باشد. به عقیده متخصصان معنای عینی امنیت یعنی عدم تهدید نسبت به ارزش‌های کسب شده و معنای ذهنی امنیت یعنی عدم هراس از اینکه ارزش‌های مذکور مورد حمله قرار بگیرند (Sharbati, 2016: 18).

از دید صاحب‌نظران و متخصصان حوزه مسائل شهری یکی از مهم‌ترین مقیاس‌های مکانی برای مطالعه و برنامه‌ریزی به منظور بهبود وضعیت امنیت شهروندان و حضور آن‌ها در عرصه‌های عمومی، محله‌ها می‌باشند. محله‌های مناطق مختلف یک شهر از نظر بزهکاری با یکدیگر متفاوت می‌باشند، بدین صورت که برخی از آن‌ها جرم‌خیزتر از بقیه هستند (Salehi, 2008: 62) و در نتیجه در محله‌هایی با میزان جرم‌خیزی بالا حضورپذیری افراد بویژه بانوان کاهش چشمگیری می‌یابد. علت این امر آن است که جنسیت مهم‌ترین عامل شخصیتی در ادراک امنیت می‌باشد. بدان معنا که غالباً بانوان نسبت به مردان ترس بسیار بیشتری را احساس می‌نمایند. تداوم چنین وضعیتی و نپرداختن به موضوع امنیت بانوان در فضاهای شهری بویژه محله‌ها منجر به حضور کمتر در فضاهای عمومی می‌شود، در چنین شرایطی آزادی‌های آن‌ها محدودتر می‌گردد و استفاده و حضور آن‌ها در فضاهای عمومی و نیز استفاده از امکانات شهری برای آن‌ها کاهش پیدا می‌کند (Day et al, 2013: 314). در داخل فضاهای محله‌ای، ادراک امنیت بانوان بستگی به عوامل بسیار زیادی دارد. خصوصیات کالبدی فضایی، وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی هر یک با تأکید بر شاخص‌های مختص به خود، بر میزان احساس امنیت بانوان موثر هستند؛ اهمیت اهمیت و تاثیر ویژگی‌های محیطی بر احساس امنیت یا ناامنی و ترس بانوان در فضاهای شهری تا بدان جا است که امروزه یکی از مهم‌ترین رویکردها در کاهش میزان جرائم، رویکرد موقعیت مکانی می‌باشد. در همین راستا مهم‌ترین عوامل و معیارهای موثر در احساس امنیت بانوان در محله‌های شهری ارائه می‌گردد:

جدول ۱. ابعاد، مؤلفه‌ها، معیارها و شاخص‌های پژوهش حاضر

ابعاد	معیارها	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
عینی	کالبدی	اندازه	مقیاس فضا و فضاسازی سازگار با مقیاس و ابعاد انسانی، شمولیت فضا، چیدمان فضا، تراکم بافت، محدودیت اندازه فضا برای برقراری تعاملات اجتماعی
		فرم	احساس ازدحام ساکنان در فضای محله، میزان تراکم جمعیت در محله
		دسترسی‌ها	قابلیت نمایشی، تکیه بر اصل دیدن و دیده شدن، سطوح برآمده، فرورفته و کنج‌های L و U شکل، پراکندگی پوشش گیاهی
ذهنی	فعالیت	اختلاط کاربری‌ها	نفوذپذیری، کنترل دسترسی‌ها به صورت غیررسمی یا طبیعی، رسمی و سازماندهی شده توسط پرسنل امنیتی و راهکارهای مکانیکی نظیر قفل‌ها و بست‌ها، حس قلمرو، تمرکز بر نقاط ورود و خروج محله، وضوح مرز محله، نحوه ارتباط فضا با خیابان
			دسترسی به حمل و نقل عمومی، امکان استفاده از وسایط نقلیه عمومی برای تمام گروه‌های جنسی، امکان استفاده از وسایط حمل و نقل عمومی مختلف برای دسترسی به فضاهای محله
			وجود تنوع کاربری‌های مسکونی، تجاری، آموزشی، فرهنگی و غیره در محله، برگزاری مراسم و جشن‌های مختلف در فضای محله
			وجود الگوی ساعت کاری، وجود کاربری‌های شبانه و شبانه‌روزی، فعالیت مردم در شبانه‌روز در راستای نظارت طبیعی بر محله
ذهنی	آسایش بصری و محیطی	نور و روشنایی	جدا کردن زمانی و مکانی کاربری‌های ناسازگار از یکدیگر، مکان‌گزینی صحیح کاربری‌ها و ایجاد تمایز میان کاربری‌های پرخطر، کم‌خطر و بی‌خطر
			نمادها، علائم و نشانه‌ها، جهت‌یابی، دیدهای متوالی فضاهای محله
			تناسبات بصری محله، عناصر ایجاد کننده اغتشاشات بصری در محله
			کمیت نور و روشنایی به لحاظ پراکنش منطقی سیستم‌های نور رسانی به محله
			کیفیت نور و روشنایی در شب، نورپردازی ابنیه شاخص، روشنایی فضاهای تفریحی محله، فعال بودن فضاها در شب، نحوه جانمایی سیستم‌های روشنایی در محله
		بهداشت محیط	انعطاف‌پذیری محیط محله

بهم ریختگی فضا			
رها سازی یا انباشت مواد زائد			
امکان شنیدن صدای دیگران، قدم ها و آوازه ها، میزان وجود سر و صدا در فضای محله	صوت		
مجاورت محله با مکان های تولید کننده آلودگی صوتی			
حس آشنایی نسبت به محیط و نبود حس غربت، شناخت رابطه متقابل فضای کالبدی و ذهنی	تصویر ذهنی	معنا و حس مکان	
تداوم تاریخی محله، رابطه عاطفی ساکنان با بخش های مختلف و کلیت محله، حس دلبستگی و تعلق به مکان، ترغیب به حضورپذیری در محله	شخصیت محله		

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۳

روش پژوهش

روش تحقیق تحقیق مزبور به لحاظ هدف از نوع بنیادی - کاربردی است و از حیث ماهیت و روش از نوع توصیفی - تحلیلی می باشد. مطالعات میدانی هم برای شناخت بیشتر موقعیت محل و بررسی مسائل صورت گرفته است. روش گردآوری اطلاعات از نوع پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، از طریق پرسشنامه می باشد. پرسشنامه تدوین شده برای بررسی فرضیه تحقیق، تمامی متغیرهای عوامل فردی، گویه ها و زیرگویه ها را تحت پوشش قرار داده و تمامی سوالات به صورت طیف لیکرت امتیازبندی شده و جهت پاسخگویی در اختیار ساکنان محله شیشه گر خانه ارومیه قرار داده شده است. جامعه آماری تحقیق ساکنان محله شیشه گر خانه با تعداد ۳۰۰ نمونه آماری بر اساس فرمول کوکران به صورت تصادفی انتخاب شده اند. هر یک از سوالات پرسشنامه جهت بررسی پایایی به روش ضریب آلفای کرونباخ مورد مطالعه قرار گرفتند که نتایج آن در جدول شماره (۲) آورده شده است:

جدول ۲. ضرایب آلفای کرونباخ

ضریب آلفای کرونباخ	ابعاد
۰/۹۳	عینی
۰/۸۹	ذهنی
۰/۹۵	عوامل اثرگذار بر ارتقاء میزان امنیت بانوان (کل سوالات مربوط به امنیت بانوان)

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۳

همانطور که مشاهده می شود مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد و کل پرسشنامه عوامل اثرگذار بر ارتقاء میزان امنیت بانوان بیشتر از ۷۰ درصد است، بنابراین پرسشنامه مورد مطالعه تحقیق دارای پایایی قابل قبولی می باشد و نیاز به حذف سوالی وجود ندارد. داده های پژوهش از طریق پرسشنامه هایی که در جامعه مورد مطالعه توزیع و جمع آوری شدند، فراهم شده است. داده های پرسشنامه پس از کدگذاری به صورت داده های خام توسط کامپیوتر وارد نرم افزار Spss نسخه ۲۴ شدند و اساس تجزیه و تحلیل پژوهش حاضر قرار گرفتند. برای تحلیل پرسشنامه ها از روش های «همبستگی اسپیرمن»؛ «تی تک نمونه ای»، «فریدمن» و «رگرسیون خطی» بهره گرفته شده است. در جدول (۳) ویژگی های فردی پرسش شوندگان آورده شده است:

جدول ۳. ویژگی های فردی پرسش شوندگان

ویژگی	طبقه بندی	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۵۷	۵۲/۳۴
	مرد	۱۴۳	۴۷/۶۶
سن	۱۸-۳۰	۶۰	۲۰
	۳۱-۴۵	۴۲	۱۴
	۴۶-۶۰	۷۹	۲۶/۳۳

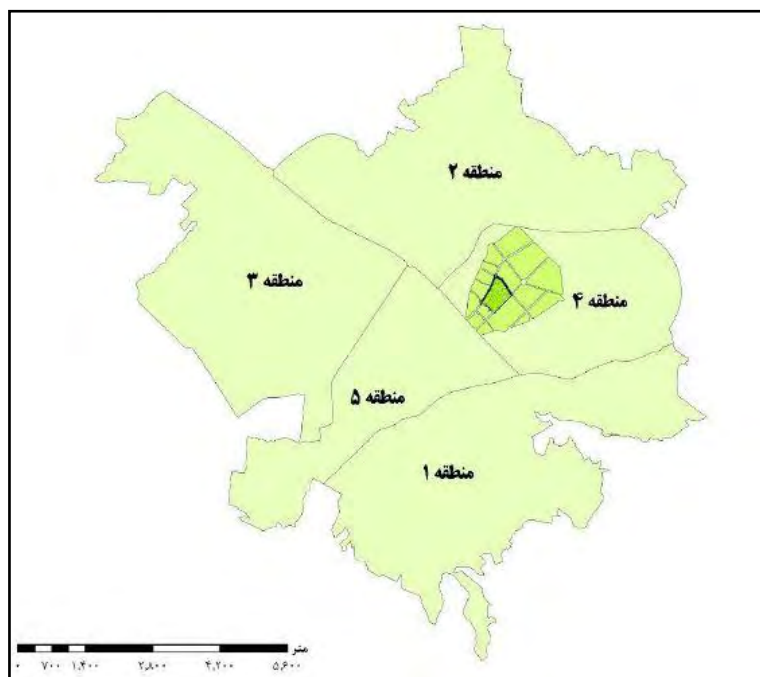
۳۹/۶۷	۱۱۹	+۶۱	تحصیلات
۱۰	۳۰	زیردیپلم	
۲۲/۳۴	۶۷	دیپلم	
۲۷/۶۷	۸۳	کارشناسی	
۲۵	۷۵	کارشناسی ارشد	
۱۴/۳۴	۴۳	دکتری	
۰/۶۵	۲	بالتر از دکتری	
۳۷	۱۱۱	مجرد	تاهل
۶۳	۱۸۹	متاهل	
۴۹	۱۴۷	۱-۵ سال	مدت زمان سکونت
۱۷/۶۶	۵۳	۶-۱۰ سال	
۲۰/۶۶	۶۲	۱۱-۲۰ سال	
۱۰/۶۸	۳۲	۲۱-۳۰ سال	
۲	۶	۳۱+ سال	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

محدوده مورد مطالعه

محلّه شیشه‌گر خانه در منطقه ۴ شهر ارومیه و در غرب محدوده بافت تاریخی شهر ارومیه واقع شده است. محلّه مذکور در حد فاصل خیابان‌های امام، سرداران ۱ و بلوار مدنی ۲ (سیروس)، عطایی ۱ قرار گرفته است و مساحت آن در حدود ۱۹۹۳۰۷ متر مربع می‌باشد. طبق آخرین آمار نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، جمعیت منطقه ۴ شهر ارومیه، ۱۳۰۲۶۲ نفر است که با توجه به جمعیت کل شهر، سهم نسبی جمعیت در این منطقه ۱۷/۷ درصد است. جمعیت محلّه شیشه‌گر خانه در سال ۹۵ نیز ۵۸۵۷ نفر برآورد شد. سهم نسبی جمعیت در محلّه نسبت به جمعیت منطقه چهار ۴/۵ درصد است که رشد متوسط سالیانه ۱/۱۷ درصد می‌باشد. بعد خانوار ۳/۰۴ درصد بوده است و کمترین بعد خانوار در میان مناطق پنجگانه شهر ارومیه را دارا است. این محلّه یکی از محلّه‌هایی است که به علت اینکه صنعت ذوب شیشه و شیشه‌گری در آن دوران در محلّه شیشه‌گر خانه رواج داشت، این نام را به محلّه داده‌اند. متأسفانه امروزه محلّه کارکرد قدیمی خود را از دست داده و صرفاً یک نام از آن باقی مانده است. در شکل شماره (۱) موقعیت محدوده مورد مطالعه آورده شده است:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱. موقعیت محله شیشه گر خانه در مناطق پنجگانه ارومیه

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

یافته‌های پژوهش

تأثیر عوامل فردی در شکل‌گیری احساس امنیت

بررسی نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در رابطه با جنسیت نشان داد که، با توجه به سطح معناداری $0/02$ و ضریب همبستگی $0/062$ ، ارتباط مستقیمی بین مولفه جنسیت با میزان احساس امنیت وجود دارد؛ بررسی نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در رابطه با وضعیت گروه‌های سنی ($18-30$)، ($31-45$)، ($46-60$) و (بالای 60) نشان داد که با توجه به سطح معناداری $0/116$ و ضریب همبستگی $-0/457$ ، ارتباط مستقیمی بین چهار گروه سنی با میزان احساس امنیت وجود ندارد؛ بررسی نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در رابطه با میزان تحصیلات نشان داد که، با توجه به سطح معناداری $0/775$ و ضریب همبستگی $-0/088$ ، ارتباط مستقیمی بین مولفه تحصیلات با میزان احساس امنیت وجود ندارد؛ بررسی نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در رابطه با وضعیت تاهل نشان داد که، با توجه به سطح معناداری $0/488$ و ضریب همبستگی اسپیرمن $0/211$ ، ارتباط مستقیمی بین وضعیت تاهل با میزان احساس امنیت وجود ندارد و بررسی نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در رابطه با مدت زمان سکونت در محله نشان داد که، با توجه به سطح معناداری $0/250$ و ضریب همبستگی اسپیرمن $-0/344$ ، ارتباط مستقیمی بین مدت زمان سکونت در محله و میزان احساس امنیت وجود ندارد.

سنجش میزان میانگین ابعاد عینی و ذهنی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

برای بررسی میزان میانگین بعد عینی و ذهنی بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان محله از آزمون t تک نمونه‌ای بهره گرفته شده است. در بعد عینی با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از $0/05$ می باشد ($Sig < 0.05$)، در نتیجه تأثیر بعد عینی بر احساس امنیت در میان ساکنان محله بطور معناداری قابل قبول است، همچنین چون مقدار میانگین ($3/52$) بیشتر از عدد ملاک 3 می باشد بنابراین می‌توان گفت که تأثیر بعد عینی بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان محله از حد متوسط و معمول بیشتر بوده و در اکثر افراد تأثیرگذاری بعد مذکور بر احساس امنیت بانوان، گرایش به سمت گزینه‌های مهم به بالا می‌باشند و در بعد ذهنی با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از $0/05$ می باشد ($Sig < 0.05$)، در نتیجه تأثیر بعد ذهنی بر احساس امنیت در میان ساکنان محله بطور معناداری قابل قبول است، همچنین چون مقدار میانگین ($3/54$) بیشتر از عدد ملاک 3 می باشد بنابراین می‌توان گفت که تأثیر بعد ذهنی بر احساس امنیت

بانوان در میان ساکنان محله از حد متوسط و معمول بیشتر بوده و در اکثر افراد تاثیرگذاری بعد مذکور بر احساس امنیت بانوان، گرایش به سمت گزینه‌های مهم به بالا می‌باشد.

سنجش میانگین به تفکیک معیارهای مهم بعد عینی و ذهنی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

برای بررسی میزان میانگین معیارهای بعد عینی و ذهنی بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان محله از آزمون t تک نمونه‌ای بهره گرفته شده است. میانگین معیارهای بعد عینی بر احساس امنیت در میان ساکنان محله از ۳ بیشتر است. با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده برای معیارهای اندازه، دسترسی‌ها، اختلاط کاربری‌ها و سازگاری کاربری‌ها کمتر از ۰/۰۵ است ($Sig < 0.05$)، در نتیجه تاثیر معیارهای مذکور بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان بطور معناداری قابل قبول است، اما چون سطح معنی‌داری محاسبه شده برای معیارهای فرم و کاربری‌های شبانه بیشتر از ۰/۰۵ است ($Sig > 0.05$)، در نتیجه تاثیر معیارهای مذکور بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان معنادار نیست. با توجه به میزان اختلاف میانگین بیشترین میزان شامل معیار اختلاط کاربری‌ها به اندازه ۰/۷۳۱ و کمترین میزان شامل معیار دسترسی‌ها به اندازه ۰/۴۷۱ است. ترتیب میانگین معیارهای بعد عینی به صورت مقابل می‌باشد: (اختلاط کاربری < سازگاری کاربری < اندازه < دسترسی‌ها). (جدول ۴)

جدول ۴. آزمون تی تک نمونه‌ای بین معیارهای بعد عینی احساس امنیت بانوان

مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری دو دامنه	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها		مدل
				حد بالا	حد پایین	
۲/۷۰۶	۱۲	۰/۰۱۹	۰/۵۹۴	۱/۰۷۱۳	۰/۱۱۵۵	اندازه
۱/۳۱۶	۱۲	۰/۲۱۳	۰/۳۸۵	۱/۰۲۱۴	-۰/۲۵۲۲	فرم
۲/۶۶۱	۱۲	۰/۰۲۱	۰/۴۷۱	۰/۸۵۵۰	۰/۰۸۵۲	دسترسی‌ها
۲/۹۹۲	۱۲	۰/۰۱۱	۰/۷۳۱	۱/۲۶۳۰	۰/۱۹۸۶	اختلاط کاربری‌ها
۲/۱۱۲	۱۲	۰/۰۵۶	۰/۴۶۲	۰/۹۳۷۸	-۰/۰۱۴۷	کاربری‌های شبانه
۲/۸۸۹	۱۲	۰/۰۱۴	۰/۶۱۶	۱/۰۷۹۵	۰/۱۵۱۳	سازگاری کاربری

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

میانگین معیارهای بعد ذهنی بر احساس امنیت در میان ساکنان محله از ۳ بیشتر است. با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده برای معیارهای نور و روشنایی، بهداشت محیط و صوت کمتر از ۰/۰۵ است ($Sig < 0.05$)، در نتیجه تاثیر معیارهای مذکور بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان بطور معناداری قابل قبول است، اما چون سطح معنی‌داری محاسبه شده برای معیارهای خوانایی، رویت‌پذیری، تصویر ذهنی و شخصیت محله بیشتر از ۰/۰۵ است ($Sig > 0.05$)، در نتیجه تاثیر معیارهای مذکور بر احساس امنیت بانوان در میان ساکنان معنادار نیست. با توجه به میزان اختلاف میانگین بیشترین میزان شامل معیار نور و روشنایی به اندازه ۰/۹۶۲ و کمترین میزان شامل معیار صوت به اندازه ۰/۵۳۹ است. ترتیب میانگین معیارهای بعد ذهنی به صورت مقابل می‌باشد: (نور و روشنایی < بهداشت محیط < صوت). (جدول ۵)

جدول ۵. آزمون تی تک نمونه‌ای بین معیارهای بعد ذهنی احساس امنیت بانوان

مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری دو دامنه	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها		مدل
				حد بالا	حد پایین	
۱/۴۹۹	۱۲	۰/۱۶۰	۰/۲۸۳	۰/۶۹۲۰	-۰/۱۲۷۹	خوانایی
۱/۵۳۴	۱۲	۰/۱۵۱	۰/۲۷۰	۰/۶۵۱۷	-۰/۱۱۳۳	رویت‌پذیری

نور و روشنایی	۰/۴۳۳۱	۱/۴۸۹۹	۰/۹۶۲	۰/۰۰۲	۱۲	۳/۹۶۵
بهداشت محیط	۰/۲۸۴۶	۱/۲۰۲۶	۰/۷۴۴	۰/۰۰۴	۱۲	۳/۵۳۰
صوت	۰/۰۶۹۴	۱/۰۰۷۵	۰/۵۳۹	۰/۰۲۸	۱۲	۲/۵۰۱
تصویر ذهنی	-۰/۱۷۵۶	۱/۱۷۵۶	۰/۵۰	۰/۱۳۳	۱۲	۱/۶۱۲
شخصیت محله	-۰/۲۵۵۷	۰/۴۴۸۰	۰/۰۹۷	۰/۵۶۳	۱۲	۰/۵۹۵

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

سنجش میزان میانگین به تفکیک معیارهای ابعاد عینی و ذهنی با استفاده از آزمون فریدمن

برای سنجش میزان میانگین معیارهای بعد عینی: اندازه، فرم، دسترسی‌ها، اختلاط کاربری‌ها، کاربری‌های شبانه و سازگاری کاربری انتخاب گردیدند و در این راستا از آزمون فریدمن بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون فریدمن نشان داد که، چون معناداری کمتر از ۰.۰۵ ($\text{sig}=0.001$) می‌باشد، پس می‌توان اذعان نمود که اثرگذاری معیارهای بعد عینی در احساس امنیت بانوان در میان ساکنان محله معنادار بوده و پذیرفته می‌گردد. همچنین نتایج به دست آمده در بعد عینی حاکی از آن است که بیشترین میزان میانگین مربوط به معیار اختلاط کاربری‌ها با میزان ۳/۹۲ و کمترین میزان میانگین مربوط به معیار دسترسی‌ها با میزان ۲/۸۸ می‌باشد. ترتیب میزان میانگین‌های معیارهای بعد عینی به صورت مقابل است: (اختلاط کاربری < سازگاری کاربری < اندازه < فرم < کاربری‌های شبانه < دسترسی‌ها).

برای سنجش میزان میانگین معیارهای بعد ذهنی: خوانایی، رویت‌پذیری، نور و روشنایی، بهداشت محیط، صوت، تصویر ذهنی و شخصیت محله انتخاب گردیدند و در این راستا از آزمون فریدمن بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون فریدمن نشان داد که، چون معناداری کمتر از ۰.۰۵ ($\text{sig}=0.001$) می‌باشد، پس می‌توان اذعان نمود که اثرگذاری معیارهای بعد ذهنی در احساس امنیت بانوان در میان ساکنان محله معنادار بوده و پذیرفته می‌گردد. همچنین نتایج به دست آمده در بعد ذهنی حاکی از آن است که بیشترین میزان میانگین مربوط به معیار نور و روشنایی با میزان ۵/۶۵ و کمترین میزان میانگین مربوط به معیار خوانایی با میزان ۲/۷۳ می‌باشد. ترتیب میزان میانگین‌های معیارهای بعد ذهنی به صورت مقابل است: (نور و روشنایی < بهداشت محیط < تصویر ذهنی < صوت < رویت‌پذیری < شخصیت محله < خوانایی).

بررسی میزان اثرگذاری هر یک از معیارهای بعد عینی و ذهنی با استفاده از آزمون رگرسیون

بررسی جدول رگرسیون نشان می‌دهد که بین معیارهای بعد عینی احساس امنیت بانوان ارتباط خطی برقرار می‌باشد. با توجه به ضرایب بتا بیشترین میزان تأثیرگذاری بعد عینی بر حس اجتماع شامل معیار اختلاط کاربری‌ها به اندازه ۰/۴۵۸ و کمترین میزان مربوط به معیار دسترسی‌ها با ضریب ۰/۱۶۳ است. رابطه خطی مقابل (احساس امنیت بانوان $= y$ و معیارهای بعد عینی $= x$) برقرار است:

$$\text{رابطه ۱)} \quad y = 0.493 + 0.105 x_1 + 0.130 x_2 + 0.084 x_3 + 0.313 x_4 + 0.239 x_5 + 0.318 x_6$$

ترتیب اثرگذاری معیارهای بعد عینی بر احساس امنیت بانوان: (اختلاط کاربری‌ها < اندازه < سازگاری کاربری‌ها < فرم < کاربری‌های شبانه < دسترسی‌ها).

بررسی جدول رگرسیون نشان می‌دهد که بین معیارهای بعد ذهنی احساس امنیت بانوان ارتباط خطی برقرار می‌باشد. با توجه به ضرایب بتا بیشترین میزان تأثیرگذاری بعد ذهنی بر احساس امنیت بانوان شامل معیار نور و روشنایی به اندازه ۵/۴۷ و کمترین میزان مربوط به معیار شخصیت محله با ضریب ۰/۱۴۹ است. رابطه خطی مقابل (احساس امنیت بانوان $= y$ و معیارهای بعد ذهنی $= x$) برقرار است:

$$\text{رابطه ۲)} \quad y = 1.328 + 0.331 x_1 + 0.141 x_2 + 0.138 x_3 + 0.239 x_4 + 0.347 x_5 + 0.187 x_6 + 0.222 x_7$$

ترتیب اثرگذاری معیارهای بعد ذهنی بر احساس امنیت بانوان: (نور و روشنایی < خوانایی < بهداشت محیط < رویت‌پذیری < صوت < تصویر ذهنی < شخصیت محله).

بررسی میزان اثرگذاری معیارهای ابعاد عینی و ذهنی به طور همزمان با آزمون رگرسیون

بررسی جدول رگرسیون نشان می‌دهد که بین معیارهای ابعاد عینی و ذهنی احساس امنیت بانوان به طور همزمان ارتباط خطی برقرار می‌باشد. با توجه به ضرایب بتا بیشترین میزان تأثیرگذاری معیار نور و روشنایی از بعد ذهنی به میزان $0/532$ و کمترین میزان مربوط به معیار اندازه از بعد عینی به میزان $0/078$ می‌باشد. رابطه خطی مقابل (احساس امنیت بانوان $y =$ و معیارهای بعد عینی $x =$ و بعد ذهنی $z =$) برقرار است:

$$y = 0/372 + 0/046 x_1 + 0/080 x_2 + 0/096 x_3 + 0/274 x_4 + 0/219 x_5 + 0/137 x_6 + 0/098 z_1 + 0/055 z_2 + 0/033 z_3 + 0/045 z_4 + 0/023 z_5 + 0/165 z_6 + 0/125 z_7$$

رابطه ۳)

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر در مواردی با بررسی‌های گذشته در مورد ارتباط و تأثیر طراحی محله بر احساس امنیت بانوان سازگاری دارد و آن را تأیید می‌نماید برای مثال، گارگیولو و همکاران در سال (۲۰۲۰) بیان نمودند که عناصر و شاخص‌های فضایی موثر بر ادراک امنیت بانوان شامل نور و روشنایی، دید، تراکم پوشش گیاهی و نوع کاربری زمین می‌باشد؛ تاندوگان و ایلهان در سال (۲۰۱۷) به این نتیجه رسیدند که ترس بانوان از جرم و جنایت در فضای شهری زندگی آن‌ها را محدود کرده و بر رفتارشان تأثیر می‌گذارد و منجر به کاهش میزان مشارکت و حضور آن‌ها در عرصه‌های عمومی نظیر محله‌ها می‌شود؛ کوزه‌گر کالجی و نوروزی در سال (۱۴۰۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که با توجه به نارضایتی بانوان از کیفیت فضاهای شهری و ارتباط مثبت این فضاها با سطح امنیت، بازنگری در طراحی جدید شهری بخصوص در فضاهای محله‌ای بسیار ضروری می‌باشد؛ آراسته و همکاران در سال (۱۴۰۰) دریافتند که برای ارتقاء امنیت بانوان در فضاهای شهری نظیر محله‌ها لازم است از راهبردهای کلان نظیر طراحی محیط امنیت محور، افزایش میزان خوانایی و تامین نور و روشنایی مطلوب فضاهای شهری بهره‌برداری شود و حاتمی و ذاکر حقیقی در سال (۱۳۹۹) در پژوهش خود اثبات نمودند که نوع ساختار و سازمان فضایی محلات شهری و از همه مهم‌تر میزان نفوذپذیری محلات شهری در کاهش جرائم شهری و افزایش احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذاری زیادی دارد.

لازم به ذکر می‌باشد که یافته‌های پژوهش‌های دیگر در این زمینه، نتایجی مغایر با یافته‌های پژوهش حاضر دارد برای مثال، باجوا در سال (۲۰۱۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که عناصر ایمنی نظیر نصب دوربین‌های کنترل در مناطق مختلف، حمل و نقل ایمن و دسترسی راحت برای بانوان، ایجاد کمپین‌های برانگیزنده حس مسئولیت نسبت به بانوان در خیابان و نیز طراحی محیط در راستای حفظ حریم خصوصی و تامین راحتی بانوان در فضاهای عمومی ضروری می‌باشد و نیز سورگانی در سال (۲۰۱۸) اثبات نمود که حس امنیت و نیازهای مربوط به آن از شهری به شهر دیگر متفاوت است و مواردی چون به حداقل رساندن فاصله تا دسترسی‌ها، ارتقاء طیف گسترده‌ای از کاربری‌ها و سهولت استفاده و در نهایت دستیابی به امنیت از طریق ساختارهای باز، ارتباط بصری با محیط اطراف و نظارت برای ارتقاء حس امنیت بسیار ضروری می‌باشد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت محله به لحاظ مؤلفه‌های تأثیرگذار بر میزان امنیت بانوان در محله شیشه‌گر خانه شهر ارومیه با استفاده از روش پیمایشی، توصیفی-تحلیلی مبتنی بر مطالعه اسنادی و پرسشنامه انجام شده است. برای سنجش میزان امنیت محله، دو بعد عینی شامل مؤلفه‌های: اندازه، فرم، دسترسی‌ها، اختلاط کاربری‌ها، کاربری‌های شبانه، سازگاری کاربری؛ بعد ذهنی شامل مؤلفه‌های: خوانایی، رویت‌پذیری، نور و روشنایی، بهداشت محیط، صوت، تصویر ذهنی، شخصیت محله مورد بررسی قرار گرفتند. در مورد تأثیر عوامل فردی بر احساس امنیت نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که، عامل جنسیت باعث تأثیر متفاوتی می‌گردد بدین صورت که در فضای محله گروه بانوان نیازمند احساس بیشتری

نسبت به گروه مردان می‌باشد. سایر عوامل فردی نظیر گروه‌های سنی، تحصیلات، وضعیت تاهل و مدت زمان سکونت در محله بر احساس امنیت در فضای محله ندارند.

بررسی نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای حاکی از آن است که میزان اختلاف میانگین بعد ذهنی با مقدار $0/539$ بیشتر از بعد عینی با مقدار $0/519$ است، در ادامه نتایج نشان می‌دهد که در بعد عینی و ذهنی، بیشترین میزان میانگین به ترتیب مربوط به معیار اختلاط کاربری‌ها با میزان $3/92$ و معیار نور و روشنایی با میزان $5/65$ است، و کمترین میزان میانگین به ترتیب مربوط به معیار دسترسی‌ها با میزان $2/88$ و معیار خوانایی با میزان $2/73$ می‌باشد. همانگونه که انتظار می‌رفت بروز احساس امنیت برای بانوان در فضای محله و زمینه‌سازی برای حضور فعال و موثر آن‌ها در تمامی عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و نیز ایفای تمامی نقش‌های محوله به آن‌ها در وهله اول مستلزم جانمایی مناسب و اختلاط کاربری‌ها و نیز توجه ویژه به عنصر بسیار موثر امنیت فضایی یعنی نورپردازی مطلوب فضای محله و نور و روشنایی کافی برای تمامی قسمت‌های محله در ساعات پایانی روز می‌باشد، بنابراین می‌توان اذعان نمود که نتایج یافته‌های پژوهش حاضر نیز موارد فوق را مورد تایید قرار می‌دهد.

همانطور که پیشتر بدان اشاره شد اختلاط کاربری‌ها به دلیل افزایش میزان حضورپذیری افراد در ساعات مختلف شبانه‌روز زمینه را برای افزایش میزان احساس امنیت بانوان در محله فراهم می‌نماید در همین راستا نتایج حاصل از آزمون رگرسیون نیز این امر را تایید می‌نماید بدین صورت که بیشترین میزان تأثیرگذاری بر بعد عینی احساس امنیت بانوان در محله شامل معیار اختلاط کاربری‌ها به اندازه $0/458$ و کمترین میزان مربوط به معیار دسترسی‌ها به اندازه $0/163$ است که ترتیب اثرگذاری معیارهای بعد عینی بر احساس امنیت بانوان در محله: (اختلاط کاربری‌ها < اندازه < سازگاری کاربری‌ها < فرم < کاربری‌های شبانه < دسترسی‌ها). از سویی دیگر بیشترین میزان تأثیرگذاری بر بعد ذهنی احساس امنیت بانوان در محله شامل معیار نور و روشنایی به اندازه $0/547$ و کمترین میزان مربوط به معیار شخصیت محله به اندازه $0/149$ می‌باشد که ترتیب اثرگذاری معیارهای بعد ذهنی بر احساس امنیت بانوان در محله: (نور و روشنایی < خوانایی < بهداشت محیط < رویت‌پذیری < صوت < تصویرذهنی < شخصیت محله) است. در همین راستا مطالعات صورت گرفته در خصوص اهمیت طراحی فضای محله برای ارتقاء میزان احساس امنیت بانوان وجود عنصر حیاتی نورپردازی مناسب فضاهای محله را بسیار کارآمد عنوان می‌نمایند، بدین صورت که چنین فضاهایی بدون بهره‌مندی از نور و روشنایی مناسب با ایجاد بستر و زمینه مناسب برای افراد بزهکار منجر به افزایش میزان جرم و جنایت بویژه در ساعات پایانی روز و شب هنگام می‌گردد و در چنین شرایطی به دلیل کاهش میزان امنیت میزان حضور بانوان در فضای محله کاهش چشمگیری می‌یابد و عملاً ما شاهد عدم حضور بانوان در شب هنگام در محله خواهیم بود که یافته‌های پژوهش حاضر نیز این امر را تایید می‌نماید.

References:

1. Arasteh, M., Poorhasanzadeh, M.H., & Alizadeh, R. (2021). Assessing Desirability of Urban Public Spaces for Women's Attendance (Case Study: Zone 1 of Shiraz). *Journal of Societal Security Studies*, 9(64), 97-122. [In Persian].
2. Badland, H., & Schofield, G. (2017). Transport, urban design and physical activity: an evidence-based update. *Journal of Transport Research*, 10(2), 177-196.
3. Bajwa, M. U., Khan, Aisha., & Nadeem, M. (2019). Empirical Study on Women Safety Concerns at Public Places: Case Study of Lahore City. *Journal of Architecture and Urban Planning*, 12 (5), 27-34.
4. Chiodi, S.I. (2018). Crime Prevention through urban design and planning in the smart city era the challenge of disseminating CP-UDP in Italy: learning from Europe. *Journal of Place Management and Development*, 9(2), 137- 152.
5. Day, K., Stump, C., & Carreon, D. (2013). Confrontation and loss of control: Masculinity and men's fear in public space. *Journal of Environmental Psychology*, 23(3), 311-322.
6. Gargiulo, I., Garcia, X., Benages-Albert, M., Martinez, J., Pfeffer, K., & Vall-Casas, P. (2020). Women's safety perception assessment in an urban stream corridor: Developing a safety map based on qualitative GIS. *Journal of Landscape and urban planning*, 35(198), 103- 779.

7. Hatami, Y., & Zakerhaghighi, K. (2020). Influence the physical spaces in urban neighborhoods on the sense of social security (case study: the city of Hamadan). *Journal of Geographical Planning of Space Quarterly*, 3(10), 197-218. [In Persian].
8. Kozegar Kaleji, L.A., & Nourozi, A. (2022). The Role of Defenseless Urban Spaces in Women's Security (A Case Study of Jiroft, Kerman Province). *Journal of Environmental planning*, 4(59), 103-122. [In Persian].
9. Roosta, M., & Ahmadi, P. (2020). Evaluating the Impact of Environmental Factors on Women's Sense of Safety (Case study: Sahlabad Neighborhood- Shiraz). *Journal of Strategic Research on Social Problems*, 8(24), 85-96. [In Persian].
10. Sagaei, M., & Shahsavari, M.R. (2018). The Study of the Role of Organizing Urban Spaces for Women's Social Security (Case Study: Isfahan area 3). *Journal of Geography and Development*, 53(2), 159-174. [In Persian].
11. Salehi, E. (2008). Environmental characteristics of safe urban spaces. *Tehran: Center for Urban Planning and Architecture Studies and Research*. [In Persian].
12. Sharbati, A. (2016). Evaluation of the sense of security of travelers in urban public spaces. Case study: Naharkhoran and Algandereh forest parks in Gorgan city. *Journal of Police order and security*, 9(2), 1-24. [In Persian].
13. Sheikh Ahmadi, A., & Mohammadi, M. (2022). An analysis of the promotion of security in the historical contexts of urban centers by relying on social capital and cultural regeneration (case example: the historical context of Urmia city). *Journal of Urban Environment Planning and Development Quarterly*, 1(2), 103-120.
14. Soraganvi, A. S. (2018). Safe Public Places: Rethinking Design for Women Safety. *International Journal on Emerging Technologies*, 8(1), 304-308.
15. Tandogan, O., & Ilhan, B. S. (2017). Fear of crime in public spaces: From the view of women living in cities. *Journal of Procedia engineering*, 50(161), 2011-2018.

